

Ede wacht

(NIET MEER)

In dit deel van de Barometer laten we de praktijk van Groningen zien, wat betekenen de veelheid aan aanpakken, regelingen, instanties, en regimes in de praktijk voor de bewoners? We spiegelen als het ware de beleidsstukken uit het andere deel van de Barometer aan de praktijk. Wat betekent dit nu voor de gemiddelde Groninger?

Voor zover deze bestaat natuurlijk.

We nemen u mee naar het verhaal van een gezinnetje uit de provincie. Het is een fictief verhaal, dat zomaar waar had kunnen zijn. Denk niet te snel dat het ‘wel overdreven is’. Voor meer inwoners uit het gaswinningsgebied dan u denkt, zal dit verhaal in meer of mindere mate herkenbaar zal zijn.

Wanneer we Ede in het hoofd houden, bij alles wat we ontwerpen, bedenken, inrichten, ons afvragen of Ede daarmee geholpen zou zijn, dan zijn we op de goede weg.

Ede wacht

(NIET MEER)

Ede en Anneke wonen met hun vierjarige dochter Reina in een dorpje op het Groningse hoge land. Ede werkt als IT-teamleider op een grote mbo-school en Anneke is aan het solliciteren in de zorg, nu Reina naar school gaat.

Ze hebben zes jaar geleden een klein, vrijstaand huisje gekocht wat Ede met zijn vader voor de geboorte van Reina volledig heeft opgeknapt. Trots waren ze. Gelukkig misschien wel, hoewel je dat als nuchtere Groninger natuurlijk niet hardop zegt. En eerlijk gezegd, Ede beseftte het eigenlijk toen ook niet. Hij werkte hard, was tevreden en had geen reden om aan te nemen dat dat zomaar kon veranderen.

De eerste scheuren in de woning ontdekt Ede als Reina nog een baby is. Hij overlegt met zijn vader, werkzaam in de bouw. Die fronst maar stelt voor het te repareren. Ze trekken er drie weekenden voor uit en nemen een mopperende Anneke voor lief - niet blij dat ze drie weken met de baby in de bouwgroep zit. Als de scheuren er een jaar later opnieuw zitten, weigert Ede het aanbod van zijn vader om nogmaals te herstellen. "En dan moeten we misschien toch maar wat stenen gaan vervangen ook." Ede kan het er niet bij hebben. Hij staat onder hoge druk op zijn werk en slaapt slecht. Reina huult steeds vaker 's nachts en hij en Anneke zijn onzeker; wat is er met haar aan de hand? Hij weet dat het grondiger herstellen nu nog veel meer overlast gaat geven, dat ze zeker een maand in de groep zitten en dat kan hij zijn vrouw nu niet aan doen. Bovendien heeft hij zelf de weekenden ook hard nodig om op de been te blijven. De scheuren parkeert hij maar even. Althans, dat probeert hij. Er niet over praten, negeren. Dat helpt echt wel om te doen alsof het er niet is. Met een schuin oog ziet hij de scheuren wel verergeren en knaagt zijn onderbewustzijn. Dit kan niet eeuwig zo door gaan. Dat weet hij ook wel.

De buurman van Ede is import uit het westen. Al bijna twintig jaar woont hij in het dorp met zijn Geke, wel van hier. Hij is goed ingeburgerd maar gaat nog steeds anders om met de Groningse geslotenheid. Het is niet toevallig deze buurman die zich, een paar maanden later, niet laat afwimpelen met een ontwijkend, mompelend antwoord en een ander onderwerp als hij naar de scheuren wijst. "Nee, Ede, geef nou even gewoon antwoord. Heb je die schade nu gemeld of niet?" Ede zucht. "Heeft dat zin dan? De schadeafhandeling ligt stil, toch? En wat dan? Bij jou hebben ze toch ook niks vergoed? Waarom zou ik het doen?" De buurman slikt, en kijkt Ede strak aan. "Omdat zij het kapot hebben gemaakt misschien?!? Omdat je dat niet kunt accepteren? Omdat je kop in het zand steken niks oplost? Wat denk je, dat ik het pik? Ik heb intussen een contra-expert ingeschakeld. Kost me

klauwen met geld en tijd. Maar ik laat me toch verdomme niet met een kluitje in het riet sturen? Wat jij doet moet jij weten. Als je maar niet denkt dat dit vanzelf over gaat, dat het allemaal wel goed komt. Niks doen is mij, anderen en uiteindelijk jezelf in de steek laten!” Boos beent de buurman de keuken uit. Ede verbouwereerd en geschrokken achterlatend. ‘s Avonds vult hij het schadeformulier online in, met wat foto’s die hij dan ter plekke maakt. Geen idee wat er mee gaat gebeuren, maar voorlopig heeft hij gedaan wat hij kon doen. Hij gaat weer over tot de orde van de dag.

Zijn vader neemt hem een paar maanden later even apart in de tuin. “Zeg, Ede, ik docht, uh, wat zolst der van vinden als ik hier even wat stutten tegen muur aan zetten loat? Gewoon, veur wisseghaid. Vuilt beder veur mie.” Edes ogen volgen die van zijn vader naar de buitenmuur van hun huis. Hij ziet niks. Hij knippert en kijkt nog eens beter en zet wat stappen richting de muur. Dan, ineens, ziet hij wat zijn vader bedoelt. Een enorme scheur die van bovenuit de nok naar de hoek van het raamkozijn van Reina’s slaapkamer loopt. En daaronder, verder naar beneden naar het volgende kozijn van de woonkamer, om vervolgens in de grond te eindigen. Hij kijkt zijn vader aan die hem zwijgend op een andere scheur wijst. Vanaf de oprit roept Anneke. “Ede! Kom je nou?” Ze moeten met Reina naar het UMCG in de stad voor weer een onderzoek. Ede komt langzaam overeind. Zonder zijn vader aan te kijken zegt hij: “Laten we maar doen.” En hij loopt naar de auto. Die middag krijgen ze te horen dat Reina astma heeft. Met medicatie, tips en trucs en met de hoop dat ze er later overheen kan groeien verlaten ze het ziekenhuis.

Een paar dagen later staan er stutten tegen de buitenmuur. Ede realiseert zich dat hij het er met Anneke niet eens over heeft gehad. Maar die begint er ook niet over en lijkt het nauwelijks opgevallen dat er stutten tussen de struiken staan. Hij laat het er maar bij.

Een half jaar later. Ede heeft nog steeds niets gehoord op zijn schademelding, maar leest een berichtje in de huis-aan-huiskrant over een informatieavond over versterken van woningen. Het maakt hem even lichter. Natuurlijk! Dat is de oplossing. De handel in één keer fixen zodat je ervan af bent. Daar is hij wel bereid voor te gaan. Hij noteert de datum in zijn agenda en stuurt de buurman een appje, die wil vast wel mee. De buurman antwoordt met een vraag. Of hij een brief heeft gekregen? Een brief? Wat voor brief? Nee, Ede heeft geen brief gezien. De buurman loopt die avond even naar binnen en laat Ede zijn brief zien. Daarin staat dat het huis van zijn buurman volgens de computer ‘een verhoogd risico’ heeft en dus een inspectie gaat krijgen. Hun huizen zijn honderd jaar geleden gelijktijdig gebouwd, vrijwel identiek, de tuinen grenzen aan elkaar. Beiden hebben ze schade, bij de buurman is alleen de buitenmuur nog niet gesprongen, zoals bij Ede wel het geval is. De buurman foetert aan de keukentafel dat het allemaal één grote bende is. Ede houdt het erop dat hij ten onrechte geen brief heeft gehad. Of dat hij hem zelf heeft gemist, misschien heeft Anneke hem wel bij het oud papier gegooid. Zou best kunnen.

Ede besluit er morgen achteraan te bellen. Zijn promotie op het werk is er eindelijk door, Reina slaapt dankzij de medicatie weer nachten door. Hij heeft weer energie en realiseert zich dat hij nu de koe bij de horens moet pakken. De situatie van het huis is onhoudbaar aan het worden. Als het straks winter

wordt, is de kans groot dat het vochtig wordt in huis. En dat kunnen ze niet hebben, zeker in de situatie met Reina.

De volgende ochtend belt hij de gemeente. Na verschillende doorschakelingen -waarin hij telkens opnieuw zijn verhaal doet- wordt hij doorverbonden met de ambtenaar die over de aardbevingen gaat. Een vriendelijke jongen die hem vraagt om zijn adres. Ede hoort het getik van het toetsenbord. “Ja, nee, inderdaad. Uw woning staat niet op de lijst.” Lijst? Welke lijst? De jongen begint een verhaal over een HRA-model, een computermodel, dat berekent welke panden mogelijk risico lopen. Edes woning komt daar niet uit. Ede snapt het niet: “Maar er is ook nog nooit niemand geweest om te kijken! Hoe kan dat dan? Jullie hebben helemaal geen gegevens.” De jongen legt hem geduldig uit dat dat ook helemaal niet hoeft. Het computermodel van de NAM heeft data van ondergrond en bouwtypes. Daarmee kan het risico worden berekend. “Wat overigens niet wil zeggen dat de woning inderdaad onveilig is, daarvoor moet er eerst een inspectie en doorrekening komen.” Het duizelt Ede. De buurman heeft wel een brief, staat op dezelfde grond en heeft een vergelijkbaar huis. De ambtenaar zucht. “Tja. Dat kan inderdaad voorkomen.” Hij raadt Ede aan om vooral naar de voorlichtingsavond te komen.

Die avond zit het dorps huis afgeladen vol. Ede herkent veel dorpsgenoten maar ziet ook mensen die hij niet eerder heeft gezien. Hij neemt zich voor wat vaker naar dorpsbijeenkomsten te gaan. De buurman drukt hem een kop koffie in de handen. “Daar is de wethouder,” sist hij, knikkend richting een oudere man met bandplooi broek van spijkerstof en een ruitjesoverhemd. Er hangt een geladen sfeer in het dorps huis, er is spanning voelbaar. Een joviale man voorin de zaal zet zijn microfoon aan. “Moi allemaal! Mooi dat jullie er zijn, zou iedereen plaats kunnen nemen. Dan kunnen we beginnen.” Er wordt geschoven met stoelen. Het lawaai is oorverdovend. Ede en zijn buurman blijven achterin de zaal aan een statafel staan. Ede weet niet zeker of hij onderdeel is of wil worden van de stemming in de zaal. Hij houdt op deze manier een beetje afstand en kan de zaak goed overzien. Eerst komt er een meneer van de NCG die een hele serie sheets doorloopt over versterken, veiligheidsnormen, computermodellen, rekenmethodes, processtappen, instanties, prioriteiten, capaciteit en ambities. Vooral met de afkortingen heeft Ede moeite. Hij merkt dat zijn buurman en de meeste anderen in de zaal weten over wie en wat het gaat. Vragen hoe het ook alweer zat met dat CVW durft hij niet. Hij neemt zich voor zich thuis nog eens beter te verdiepen in de materie.

De zaal begint zich te roeren. Mensen gaan staan om een vraag te stellen. De boosheid is nauwelijks te onderdrukken.

“Hoezo bepaalt een computermodel van NAM wat er met mijn huis moet gebeuren?” “Wanneer hoor ik wat er met mijn huis moet gebeuren, ik wil weten waar ik aan toe ben!” “Eerder werd gezegd dat we voorlopig maar niet moeten investeren, nu krijg ik schade niet vergoed vanwege achterstallig onderhoud.”

“We zouden toch aan de beurt zijn volgend jaar? Is dat nu van de baan?”

“Waarom is de rij huurwoningen aan de overkant gesloopt en nieuwgebouwd en gebeurt er aan onze kant van de straat niks? Zijn dezelfde huizen maar dan particulier!”

Veel indruk maakt een mevrouw achterin de zaal. Ze vertelt dat ze oma is van vier kleinkinderen waar ze een paar dagen per week op past. Baby's en peuters, die ook het middagdutje bij haar doen." De voorgevel is uit het lood, er komt maar niemand kijken. Ik word daar al heel onzeker van. En nu heb ik een brief dat ik een, hoe heet dat ook, 'licht verhoogd risico' heb. Wat moet ik nu doen? Kan ik die kleintjes daar rustig laten slapen?" Ze slikt, en er komen tranen in haar ogen. Met trillende stem vervolgt ze: "Steeds vaker moet ik denken, wat als het misgaat? Als er een grote klap komt. Wie moet ik dan als eerste naar beneden brengen? Kunt u me dat zeggen?" De wethouder buigt even zijn hoofd maar heft zich dan weer op. "Mevrouw, ik begrijp dat dit heel vervelend voor u is."

Er zijn eigenlijk geen antwoorden op de vragen. En als ze er zijn, zijn ze onbevredigend. "Nee, als u op norm bent versterkt kunnen we niet garanderen dat u veilig bent." "We weten niet wanneer u aan de beurt bent, daarvoor zijn we afhankelijk van capaciteit." "De risico-inschatting hoeft niet te betekenen dat u onveilig bent. Maar we kunnen ook niet garanderen dat u zonder risico kwalificatie inderdaad veilig bent." "Schade is een apart spoor, daar gaat het vanavond niet over." Na een klein uur verlaten de eerste mensen de zaal. Sommigen demonstratief, anderen hoofdschuddend of met hulpeloze armgebaren. De avond wordt afgesloten met een aantal bezweringsformules. "We gaan onze uiterste best doen." "Het wordt nu zo snel mogelijk opgepakt." "Wij hebben ook van de minister geëist dat er nu binnen een paar maanden uitvoering geleverd wordt."

Na afloop staan de mensen morrend of murw op, het stoelschuiven zwelt weer aan. De buurman stoot hem aan en wijst naar het midden van de zaal. "Zeg, is dat Anneke niet?" Ede zoekt de gezichten af en ziet daar inderdaad ineens zijn vrouw. Ze staat met een somber en gespannen gezicht te praten met een man die hij niet kent. Hij voelt zich betrappt terwijl hij haar betrappt. Hij had gezegd dat hij vanavond naar de buurman ging en iets gemompeld over de problemen met de computer waar hij naar zou kijken. Maar zij had ook niks gezegd. Wat deed ze hier? Hij wacht tot ze langs hem moet komen naar de uitgang van de zaal. Terwijl ze zijn richting op schuifelt ontmoeten hun ogen elkaar. Ze kijken elkaar aan en houden elkaars ogen lang vast. Als ze bij hem is, staan ze even onwennig tegenover elkaar. Dan redt zij de situatie door met een brede lach hem in de zij te porren. "Zo, een beetje stiekem de hort op?" Met z'n drieën drinken ze nog een biertje aan de bar. Ze praten over de avond en Ede ontdekt dat Anneke heel veel weet over wat er speelt en hoe het in elkaar zit. "We moeten zorgen dat we op die lijst komen, dan krijgen we een inspectie. De gemeente moet dat regelen."

Thuisgekomen lopen ze met het buurmeisje dat heeft opgepast het tuinpad af. Als ze teruglopen naar het huis gaan ze samen nog even de tuin in. In het donker staan ze naast elkaar naar de stutten kijken. Anneke pakt Ede bij de hand. "Zou het in kunnen storten denk je?" fluistert ze. Ede haalt zijn schouders op. "Neu, dat ik denk niet." "Maar als er weer een beving komt?" Ede knijpt eventjes in haar hand. "Ik ga het regelen. Het komt goed."

In de weken die volgen heeft Ede er een baan bij. Elke avond zit hij met zijn laptop aan de keukentafel. Hij heeft een printertje aangeschaft en ordners gekocht. Hij mailt naar instanties, overdag bellen probeert hij tot het minimale te beperken. Niet te combineren met zijn werk. Maar soms is het onvermijdelijk.

Na drie weken krijgt hij een telefoontje van de jonge gemeenteambtenaar. “Ik heb goed nieuws voor u. We hebben besloten dat u wordt toegevoegd aan de risicolijst.” Ede is de teamvergadering uitgelopen en moet even schakelen. “Goed nieuws,” echoot hij. “Wat betekent dat?” “Dat uw woning nu op de lijst komt voor het inspectieprogramma. Dat is dat wat u wilde? We stellen morgen de verrijkte lijst vast, en daar hebben we u nu ook opgezet.” “Ik ben een verrijking?”

“Nou ja, zoiets.”

“En wanneer komt dan die inspectie?”

“Uh. Het proces is als volgt. Wij stellen morgen hier als gemeente ons lokaal plan vast. Dan moet het nog wel goed gekeurd worden door SodM, maar dat komt vast goed. Als de andere gemeenten ook zo ver zijn – ja, ik weet niet hoe snel zij klaar zijn – dan leggen we alle plannen naast elkaar. Dan hebben we een beeld van de totaalopgave, en hopen we inzicht te hebben in de beschikbare inspectiecapaciteit. Daar gaat de NCG over maar die moet het overzicht krijgen van CVW. Beetje moeilijk allemaal. Maar goed, als we dat weten dan kunnen we de capaciteit gaan verdelen en kan de NCG een planning maken.”

“Enig idee wanneer dat ongeveer is?”

De jongen aarzelt. “Het is de bedoeling dat u volgend jaar aan de beurt komt. U bent opgenomen in ons jaarplan 2019. Maar in uw geval weet ik niet of dat lukt. U bent weliswaar toegevoegd, maar wel onderaan de lijst. De p50 en de p90 zijn eerst aan de beurt. We weten niet precies hoe het gaat lopen. Ik durf niks met zekerheid te zeggen maar ik hoop dat we u in ieder geval volgend jaar kunnen inspecteren. Of ‘opnemen’ zoals het tegenwoordig heet.”

“Jij hoopt ergens volgend jaar?!? Ik moet vóór volgend zomer weten waar ik aan toe ben. We kunnen in deze toestand niet nog een winter in! Mijn dochter heeft astma, het vocht komt naar binnen. Dat gaat niet langer zo.”

“Tja, meneer. Dat moet u dan toch met de TCMG regelen. U moet zich realiseren dat het ook na de inspectie nog even duurt voordat u een normbesluit heeft. Reken op volgend najaar op zijn vroegst. Als u daarmee akkoord gaat, kunnen we daarna samen met u gaan kijken of en welke maatregelen in uw woning gerealiseerd kunnen worden. Afhankelijk van uw versterkingsadvies denk ik dat u op zijn vroegst eind volgend jaar versterkt wordt. Maar, nogmaals, ik kan er eigenlijk helemaal niks van zeggen! U kunt hier absoluut geen rechten aan ontleen. Wij hebben het hier ook niet alleen voor het zeggen. Dat begrijpt u wel.”

Er valt een stilte. Ede wil heel veel zeggen maar vindt de woorden niet. De jonge ambtenaar wil het gesprek positief afsluiten. “Zoals ik al zei, het goede nieuws is dat u in ieder geval op de lijst staat. De burgemeester heeft zich daar persoonlijk hard voor gemaakt! Wij staan aan uw kant. En wat die scheuren betreft, als ik u was zou ik nog eens met TCMG bellen. Misschien hebben zij een oplossing.

Ik wens u een fijne middag!”

Langzaam haalt Ede de telefoon van zijn hoofd en staart naar zijn wit aangelopen knokkels. Hij voelt een machteloze woede in zich opkomen. Hoezo verwachtte die ambtenaar ook nog een ‘dankjewel’ van hem? Hoezo is hij bij de gratie ‘op een lijst’ terecht gekomen? Hoezó staat hij onderaan de lijst?!? Zijn buurman (p90) is eerder aan de beurt terwijl daar niks aan de hand lijkt te zijn! Hoezó!?!?

Hij vermant zichzelf voor hij teruggaat de vergadering in. Maar veel krijgt hij er niet meer van mee.

Als hij thuiskomt treft hij zijn vader in de tuin aan. Op de kop in de struiken. “Wat mout dat doar?” Zijn vader schrikt harder dan de bedoeling was. Als hij overeind komt hangen er takjes en bladeren aan zijn muts, die diep over zijn verwilderd grijs haar is getrokken. “Bist doe t? Jong, schrik der ja glad van.” Hij klopt het zand en de bladeren van zijn kleren. “t Is nait best mien jong. Most doar ais kieken.” Ede dwingt zichzelf te kijken naar de plek waar zijn vader wijst. Wat bedoelt hij? “Zugst dij muuranker? Liekt wel sprongen. Haile boudel helt ook over. En t gait hieronder liek funderen in.” Ede wil het eigenlijk niet zien. Wat moet hij ermee? Hij kijkt plichtmatig maar sluit zich af voor wat hij ziet. Hij vertelt zijn vader dat ze op een lijst staan. Als verrijking van de lijst, maar wel onderaan. Zijn vader schudt zijn hoofd. “Kerel, kerel...” Ze gaan naar binnen. In de keuken staat een klein kerstboompje en hangt een door Reina op school geknutselde kerstslinger. Er branden kaarsjes op de tafel waar Anneke aan zit. Ze heeft een brief in haar handen en overhandigt die aan Ede. Het is een brief van de TCMG. Er staat in dat het nog eens vijftien maanden kan duren voordat ze zijn schade komen inspecteren. “We begrijpen dat het erg vervelend voor u is, we doen er alles aan om zo snel mogelijk te komen.” Met woeste gebaren maakt Ede van de brief een prop en smijt die in de hoek van de keuken. Op dat moment komt Reina de keuken in huppelen. “Papa!” Hij tilt haar op en ze slaat haar armpjes om zijn nek. “Papa, we gaan lekker psaghetti eten!” “Spaghetti,” corrigeert hij afwezig. Hij drukt zijn gezicht in haar blonde krullen. “Papa, au, je knijpt!” Ze worstelt zich los en gaat bij opa op schoot zitten. Tijdens het eten kwebbelt ze vrolijk en zingt een kerstliedje dat ze vandaag heeft geleerd op school. Ede glimlacht op de automatische piloot als ze hem aankijkt en geeft een aai over haar bol. Wie door het keukenraam naar binnen zou kijken, zou een gezellig, warm kersttafereeltje zien. Maar in werkelijkheid krijgt Ede maar de helft mee.

De maanden die volgen zijn slopend. Ede heeft in januari een AOS-melding gedaan (Acuut Onveilige Situatie) maar de inspecteurs zijn van mening dat de situatie weliswaar zorgwekkend is maar niet per se acuut onveilig. Ze zeggen wel toe dat hij versneld een ‘reguliere’ schade-inspectie krijgt en geen vijftien maanden hoeft te wachten.

Er wordt een afspraak ingepland en een paar weken later komt inderdaad die TCMG-inspectie door een ingeschakelde externe deskundige. Ede heeft er voor vrij genomen en zijn vader heeft toegezegd om erbij te zijn. Tien minuten voor de afgesproken tijd staat er een jonge dame voor de deur. “Hallo, ik ben Tineke de Boer, uw zaakbegeleider. U heeft vanochtend uw inspectie?” Ede laat haar binnen en schenkt haar koffie aan de keukentafel. Tineke stelt zich voor aan zijn vader. “Of is het eigenlijk uw huis?” vraagt ze. “Nee,” antwoordt Ede voor zijn vader iets kan zeggen. “Het is mijn huis, hij is mijn vader en ik heb

gevraagd of hij erbij wil zijn vandaag.” “Oh, natuurlijk!” zegt Tineke. “Ook veel gezelliger om samen te doen! Of, nou ja, gezellig is misschien niet het goede woord hè? Kijk, ik ben hier om met jullie het proces van de schadeafhandeling door te nemen en jullie kunnen mij ook alle vragen daarover stellen. In principe blijf ik jullie contactpersoon tot de schade hersteld is. Dat is wel zo prettig, nietwaar? Die deskundige, ja die is ook alleen maar deskundig.” Ze lacht nerveus, de mannen reageren niet. Zwijgend zitten ze een tijdje aan de keukentafel. Ede bladert door het Dagblad van het Noorden en gaat demonstratief “Ik wacht” lezen. Zijn vader trommelt met de vingers op de tafel. “U heeft veel schade gezien?” vraagt hij in beleefd Hollands aan Tineke. Zij strijkt een lok achter haar oor en kijkt ineens heel serieus. “Meneer, ik heb vooral veel mensen gezien. Ik ben er niet voor de schade, ik ben er voor de mensen. Snapt u?” Ede verstrakt maar zijn vader knikt bedachtzaam. “En wat is het wat u precies voor de mensen kunt doen als u niks met schade doet?”

Tineke giechelt. “Precies dit! U kunt mij vragen stellen. Ik kan u alles uitleggen over het proces, alle stappen die er zijn. Wat u kunt verwachten, wat wij van u verwachten. Zo ongeveer.” Ede richt zich op van de krant. “Dan heb ik wel een vraag: wanneer lossen jullie deze klotezooi nou eens op? Wanneer kan ik mijn woning weer herstellen op zo’n manier dat het niet weer gelijk stuk gaat. Wanneer kunnen wij weer door met ons leven? Kun je me dat vertellen?” Tineke rommelt in haar tas en haalt er een aantal folders uit. “U heeft verschillende mogelijkheden. U kunt zelf uw aannemer kiezen, wij kunnen er ook één voor u bestellen. Maar daar zit wel een wachtlijst op. Dat is sowieso een probleem trouwens. Alle aannemers zitten heel vol op dit moment. U kunt er misschien alvast...” “Dat was mijn vraag niet,” onderbreekt Ede haar. “Wanneer weet ik wat ik volgens jullie aan mijn huis moet en mag doen?” Tineke kijkt op haar horloge, alsof ze wil zeggen dat dat elk moment kan gebeuren. Maar in plaats daarvan mompelt ze: “Waar blijft Klaassens toch?” Ze richt tot de mannen en verontschuldigt zich. “Ik ga even bellen met de expert, die had hier allang moeten zijn. Misschien is hij verdwaald.” Weer die giechel. Ze loopt de hal in en doet de deur achter haar dicht.

Ede en zijn vader blijven roerloos en zwijgend achter. Vijf minuten gaan voorbij voor ze de voordeur horen en stemmen in de gang. Tineke heeft de schade-expert binnen gelaten en staat met hem te smoezen op de gang. Dan komen ze samen binnen. De expert schudt Ede en zijn vader de hand “Klaassens, aangenaam.” Beide mannen knikken alleen stug, Ede blijft zitten. Tineke is ineens heel druk. “Zal ik dan maar even de koffie inschenken? Wim, wil jij ook?” Ze draait zich al om naar het aanrecht, zoekend naar een schoon kopje. Edes vader grijpt in. Hij haalt een kopje uit de kast, schenkt de koffie in zet die met een smak voor Klaassens’ neus. Tineke heft haar handen omhoog. “Ok, ik wilde alleen maar behulpzaam zijn”. Als ze allemaal aan tafel zitten, pakt Klaassens een iPad uit de tas. “Zo, dan gaan we eens even kijken”. “Dan moeten we nu opstaan,” zegt Ede die zijn stoel achteruitschuift. “Hier zien we niks.” “Ho-ho”, zegt Klaassens terwijl hij met één hand Ede tegen houdt en met de ander de iPad uitklapt. “Niet zo snel. Ik wil eerst even vaststellen welke oude schade hier al eerder is vergoed.” “Wablieft? Wie hebben nog gain cent vergoed kregen!” Edes vader is zijn Hollands voorbij. Klaassens reageert gedecideerd. “Dat zegt ú, maar dat zal ik toch even moeten controleren. Ik heb al even rondgekeken en zag duidelijke tekenen van eerdere reparaties. En in dat geval mogen wij er niks over zeggen.” Klaassens begint te scrollen op het scherm van zijn iPad. “Dat klopt,” valt Tineke hem bij. “Afgehandelde schades mogen wij niet beoordelen. Ook niet als er niks voor is uitgekeerd omdat de

NAM het eerder heeft afgewezen. We begrijpen dat dat vervelend voor u is, maar dat is nou eenmaal zo afgesproken.”

Ede staat nog steeds, zijn handen vastgeklemd om de rugleuning van zijn stoel. Hij haalt diep adem en zegt, zo rustig als hij kan: “Maar er is nog nooit, helemaal niemand, ooit geweest die de schade heeft behandeld. Mijn pa en ik hebben het eerst samen proberen te repareren.” Klaassens reageert met een afwezig knikken en scrollt door op zijn scherm. Begint dan door te klikken en buigt zich voorover om iets beter te kunnen zien. “Ik heb in mijn systeem anders wel een melding van een eerdere inspectie”. “En wanneer mag dat west wezen?” vraagt Edes vader. “Tja, dat is nou het probleem.” Klaassens tuurt op het scherm. “Er staat geen datum ingevuld.” Ede schuift zijn stoel hardhandig onder de tafel. “Dat zoek je dan maar later uit, we gaan nu naar de scheuren kijken. Daar zijn jullie hier toch voor?” Hij loopt naar de tuindeur. Klaassens neemt snel een slok koffie bij het opstaan, klapt zijn iPad dicht en klemt hem onder de arm. Dan gaat hij achter Ede aan naar buiten.

Wat volgt zijn een paar zenuwslopende uren. Klaassens neemt zijn tijd. Hij fotografeert op zijn iPad alle scheuren vanuit verschillende hoeken en daarna close-up. Bij elke foto noteert hij nauwkeurig de locatie. Hij zegt niet veel. Af en toe haalt hij een schroevendraaier uit de zak van zijn lange jas en peurt een beetje in een scheur. Ede ijsbeert door de tuin en zorgt ervoor dat Klaassens niks mist. Daarna volgt hetzelfde procedé binnen. Hier en daar klopt Klaassens met dezelfde schroevendraaier op het hout van het kozijn. Waarom doet hij dat? Edes irritatie groeit met de minuut maar hij houdt zich in. Na bijna drie uur komen ze de keuken weer in, waar Tineke en Edes vader nog zitten. Tineke veegt haar folders bij elkaar en stopt ze in de tas. “Jullie zijn klaar?” Ze kan haar opluchting nauwelijks verbergen. Klaassens knikt. “Ja, we zijn klaar voor vandaag!” Hij neemt nog een slok van zijn koud geworden koffie die nog op tafel staat. “Ik ga ermee aan de slag. Zodra ik een rapport klaar heb, hoort u van ons.” “Hebben ie der ook ainege nootzie van wanneer dat wezen zel?” vraagt Edes vader. Tineke antwoordt voor Klaassens. “Normaal gesproken duurt het schrijven van een rapport vier tot zes maanden. Dan moet het nog langs een tweede paar ogen, voor de zorgvuldigheid, begrijpt u. Dat is een bureaustudie, normaal duurt dat niet zo lang. Dus met een maand of zes heeft u het rapport in huis. Normaal gesproken dan, we weten het nooit helemaal zeker. Wanneer u het met het rapport eens bent, zal de commissie snel daarna een beslissing nemen.”

“Een half jaar!” dreunt er door Edes hoofd. “Die flapdrol gaat er een half jaar over doen!” “En als ik het er niet mee eens ben?” vraagt hij. Tineke is blij met de plotselinge aandacht voor haar rol. Ze lepelt het moeiteloos op. “Dan kunt u een zienswijze indienen. Daar staat twee weken voor, maar mocht dat te kort zijn dan kunt u daar uitstel op aanvragen. Dat is meestal geen probleem. De commissie zal uw zienswijze dan betrekken bij haar besluit. Mocht u het daarna niet met het besluit van de commissie eens zijn dan kunt u..”

Ede heft zijn hand omhoog. “Dat zien we dan wel weer.” Hij opent de deur ten teken dat hij ze uit gaat laten. Hij loopt met Klaassens en Tineke mee naar buiten. Klaassens draait zich nog even om en werpt een blik op de stutten. “Wie heeft die eigenlijk geplaatst? Het CVW?”

“Mijn vader,” antwoordt Ede kort. Klaassens blijft staan. “Zou je dat misschien niet professioneel laten doen? Met je kleine boven en zo.” Ede voelt zich ijskoud worden. Refereert die klootzak nu echt zijn

Reina? Durft hij werkelijk... Hij kijkt Klaassens recht in de ogen aan. "Mijn vader is een professional. De beste vakman in de verre omtrek." Nog voor Klaassens kan reageren, heeft Ede zich omgedraaid en is het huis weer binnen gelopen. Hij smijt de voordeur hard achter zich dicht.

Hij is uitgeput. Zijn vader is vertrokken en Ede gaat op de bank liggen. Op z'n rug liggen gaat niet, dan staart hij naar de scheuren. Hij gaat op z'n zij liggen, met zijn gezicht naar de rugleuning van de bank. Als Anneke en Reina thuiskomen, wordt hij wakker. Reina springt bovenop hem, Anneke kijkt hem bezorgd aan. "Hoe ging het vanochtend?" "Prima! We moeten nu wachten op het rapport en dan is het geregeld. Gaat wel even duren trouwens." Hij kietelt Reina in haar zij die daarop een hoestbui krijgt waar ze bijna in blijft. Ze eten die avond weer psaghetti.

Precies een week later, 's ochtends vroeg. Ede slaapt nog half als hij een aanzwellend gegrom hoort. Alsof er een trein aan komt denderen. Versuft richt hij zich op en dan is daar de knal. Het klapperen van de deur, het rinkelen van het glas op de wastafel. Naast hem zit Anneke plotsklap rechtop in bed. "Wat was dat?" De lamp aan het plafond zwiept zachtjes heen en weer. Pas dan realiseert Ede zich wat er is gebeurd. Een aardbeving. Hij springt uit het bed en sprint naar de slaapkamer van Reina. Ze staat aan de grond genageld in haar nachthemdje naast haar bed. Met haar knuffelkonijn stijf tegen zich aan gedrukt staart ze hem met grote, angstige ogen aan. Het beeld brandt op zijn netvlies. Even staat hij verlamd naar haar te kijken. Anneke is achter hem aan gerend en knielt bij haar dochter neer. "Gaat het lieverd? Was je geschrokken?" Reina begint zacht te snikken wat overslaat in een hoestbui. Ede haalt, inwendig vloekend, het pufje en de medicatie uit de badkamer.

Ze ontbijten zo normaal mogelijk. Luchtig legt Anneke aan Reina uit dat dit nu een aardbeving was. "Weet je wel, waar op school wel eens over wordt gepraat." Anneke brengt Reina naar school en komt nog even thuis voor ze naar haar werk rijdt. "Wat is de schade?" wil ze van Ede weten. Die bekent dat hij nog niet heeft gekeken. "Pa komt straks, dan kijken we wel even. Ik heb het werk afgebeld." Zijn afdelingshoofd had maar matig enthousiast geklonken. "Oh ja, een aardbeving. Ik hoorde erover op de radio. Geen gewonden toch?" Ede had geprobeerd het geduldig uit te leggen. "Nee. Maar ik had al schade dus ik moet echt even kijken hoe het er nu voor staat. We zijn ook best geschrokken. Ik kom vandaag niet." "Hm. Tijdje terug was je er al ook een dag niet, vanwege de aardbevingen." "Ja, toen was er een inspectie, dit is anders."

Zijn vader is er rond tien uur. Samen gaan ze eerst naar buiten. De scheuren zijn zichtbaar breder geworden, sommige ook langer. Bij de zijgevel weet Ede niet wat hij ziet, een paar bakstenen zijn los geraakt en naar buiten geschoven. Met een diepe frons op zijn voorhoofd komt zijn vader naast hem staan. Hij schudt alleen het hoofd. "Loaten wie binnen kieken." Binnen is de situatie niet veel anders. Via één scheur vallen hele smalle streepjes licht naar binnen. Stofdeeltjes dansen erin. Als ze alles hebben bekeken zitten ze zwijgend tegen over elkaar in een koffie kopje te staren. Ede schraapt zijn keel, hij heeft een beslissing genomen. "Reina moet hier weg. Ik vind het niet meer verantwoord zo." Zijn vader staat op en legt een hand op zijn schouder. "Denk dast doar geliek in hest. Ik goa wel even kieken

wat wie vanoet t bedrief doun kinnen. Denk dast wel wat stempels kriegen kist. Tiedelk.” Hij knijpt even in Edes schouder en vertrekt. Ede belt Anneke op haar werk. Ze komt meteen naar huis. Stoïcijns hoort ze Edes schadeverslag aan als ook zijn conclusie dat zij en Reina voorlopig maar elders moeten gaan slapen. “Ok, ik zal mijn ouders bellen. Het is volgende week toch vakantie, dan moet ze maar een week eerder van school. Daarna kunnen we toch terug?” Als ze op staat om de spullen te pakken, slaat Ede zijn armen om haar heen. Even staan ze roerloos samen in de keuken. Dan draait Anneke zich om en haalt een koffer uit de schuur.

Die middag belt Ede met de gemeente. De jonge ambtenaar herinnert zich hem. “Ja, heftig weer zo’n aardbeving. Dat konden we er eigenlijk niet bij hebben. Maar voor ons versterkingsprogramma verandert er niks. Als u nieuwe schade heeft moet u die melden bij de TCMG. Of weer op de rode knop drukken voor een AOS-melding, maar dan moet het deze keer wel echt menens zijn. Een derde keer komen ze niet zomaar.” Hij belt met Tineke van de TCMG. Die leeft erg met hem mee. “We zullen een nieuwe schademelding aanmaken in het systeem. Hoe dat moet met die inspectie van vorige week moeten we maar even bekijken. In principe wordt op basis daarvan gewoon een rapport gemaakt en plannen we een afspraak in voor een volgende inspectie van de nieuwe schade. Maar u moet wel wachten met reparatie totdat die nieuwe inspectie is geweest hoor! Anders kunnen we niet zien welk deel nieuwe schade is. Enfin, dat snapt u zelf ook wel. Moet nu ophangen, het is keidruk vandaag. Heel veel telefoontjes door de nieuwe beving.” Rusteloos loopt Ede even naar buiten. Hij weet niet wat hij nu nog kan doen. Wie kan hij nog bellen? Op straat ziet hij een filmploegje van RTV Noord aankomen. Ze hebben hem ook gezien en komen aangesnel. De camera draait al als ze voor hem staan. “Heeft u de aardbeving gemerkt vanmorgen?” vraagt de verslaggever. “Ja,” zegt Ede. “Ik werd er wakker van.” “Werd u uw bed uitgeschud?”

“Nou, nee, dat niet.”

“Wat dacht u? Had u gelijk door dat het een aardbeving was?”

“Ja, dat had ik wel snel in de gaten, ja.”

“Heeft u ook al gezien of uw woning schade heeft?”

“Mijn woning had al schade, die is zeker verergerd.”

“Denkt u dat de TCMG die nieuwe meldingen aan kan? Ze hebben nu al zo’n waanzinnige achterstand.”

“Ik heb geen idee.”

“De minister komt morgen. Heeft u een boodschap voor hem?”

Hier moet Ede even over nadenken. Heeft hij een boodschap voor de minister? “De minister kan hier langskomen. Dan zal ik het uitleggen. Dat het zo niet langer kan. Dit moet opgelost worden, het is een grof schandaal.”

De camera gaat van de schouder, de verslaggever schudt Ede de hand. “Dank. Kan ik uw naam even noteren?”

Ede loopt weer naar binnen. Zei hij dat nou werkelijk? ‘Een grof schandaal?’ Nooit eerder heeft hij die woorden in de mond genomen. Maar het voelde wel goed, gek genoeg. Hij zegt het nog een paar keer hardop, staand in de hal van zijn woning. Steeds harder. ‘EEN GROF SCHANDAAL!’ Grinnikend om zichzelf gaat hij de woning in. Wat nu? Afleiding, hij moet wat anders gaan doen anders wordt hij echt

gek. Hij pakt zijn laptop en gaat aan de keukentafel zitten. E-mails van het werk. En nog een memo over de bezuinigingen afmaken. Het lukt zowaar om zich daar bijna twee uur op te concentreren. 's Avonds bakt hij wat aardappelen op die hij nog vindt in de koelkast. Met een gebakken ei er bovenop, net als vroeger. Anneke belt. Ze vertelt over Reina, die niet naar bed durfde en pas in slaap viel toen Anneke erbij bleef liggen. "Ik zag je op de tv. Goed dat je dat zei, dat het een grof schandaal is".

"Dat is het toch ook?"

"Ja. Dat is het zeker. Pas je goed op jezelf? Waar ga je slapen?"

Daar had Ede nog niet over nagedacht. "Weet ik niet, zie nog wel even. Ga jij nu maar terug naar Reina. We spreken elkaar morgen." Hij is doodop en besluit gewoon boven, in zijn eigen bed te gaan slapen. De trap kraakt anders als hij naar boven loopt. En de slaapkamerdeur klemt. Hij trekt de deken over zijn hoofd en valt in een onrustige slaap.

De volgende ochtend staat zijn vader al vroeg voor de deur met twee collega's. Ze hebben een aanhanger met steigermateriaal en stempels bij zich. Ze overleggen wat de beste plekken zijn en schuiven met de meubels in de woonkamer om er goed bij te kunnen. Ede vertrekt naar zijn werk. Als hij terugkomt, zijn er drie stempels in zijn woonkamer geplaatst. En één in de hal. De meubels zijn er onhandig omheen geplaatst. Hij zucht. Kun je hieraan wennen? Hij maakt er foto's van op z'n telefoon en stuurt die naar Anneke. Dan haalt hij een bak bami uit de diepvries en ontdooit deze in de magnetron. Anneke belt tijdens het eten, zodat Reina ook nog even met haar vader kan praten. Hij belooft ze dat hij morgen langs komt en hoopt stiekem dat hij ze dan weer terug kan nemen naar huis. Na het eten leest hij de krant, die vol staat met verhalen rond de aardbeving van gisteren. Maar nergens leest hij iets nieuws, en nergens leest hij iets waar hij zelf wat aan heeft. Later op de avond verschuift hij nog wat meubels in de woonkamer. De bank schuift hij naar het midden, precies tussen de drie stutten in en recht voor de tv en stereo-installatie. De salontafel kan aan de zijkant. Op z'n knieën zoekt hij een cd uit de la onder de tv en stopt die in de stereo-installatie. In het donker gaat hij op de bank zitten en klikt de installatie aan. De 4 Non Blondes met 'What's up?' schalt door de kamer. Ede draait het volume nog verder omhoog. "And so I wake in the morning, and I step outside, and I take a deep breath and I get real high. And I scream from the top of my lungs, WHAT'S GOING ON?"

In de maanden die volgen ontstaat er een nieuw evenwicht. Overdag gaat Ede naar zijn werk, 's avonds eet hij bij zijn schoonouders met Anneke en Reina. Soms blijft hij daar nog wat hangen, brengt hij Reina naar bed. Zijn engeltje, die nog steeds slecht in slaap kan komen en ook weer in bed is gaan plassen. Vaak gaat hij na het eten naar huis om zich met "zijn zaak" bezig te houden en het huis en de tuin leefbaar te houden. De buurman komt regelmatig 's avonds even langs. Die legt hem dan uit hoe het allemaal zo ver is gekomen, hoe we in Groningen zijn belazerd. Door NAM en overheid. Wat er allemaal mis is, en mis is gegaan. De buurman is boos en verbitterd. Ede luistert alleen maar. Hij voelt zich naïef en onwetend maar is bezig met een inhaalslag. Hij heeft social media helemaal ontdekt en leest alles over de gaswinningsproblematiek wat hij maar kan vinden. Verdiept zich zelfs in de winningsstrategieën, de SodM-rapporten, KNMI-sites. Alles.

Ondertussen komen en gaan de inspecteurs en experts. In overleg met Tineke heeft hij geen formele AOS-melding gedaan maar regelt ze wel dat er mensen komen kijken. Ze komen kijken of hij veilig woont (oordeel: voorlopig wel), ze komen de verergerde schade opnemen, ze komen apart kijken naar zijn schoorsteen en ze komen nog een keer kijken naar de door zijn vader geplaatste stutten en stempels. In paar maanden tijd heeft hij 12 verschillende mannen over de vloer gehad, sommigen vaker dan één keer. Tineke telt hij niet mee, dat is een vrouw en geen deskundige. Hij laat haar intussen zelf koffiezetten. Tineke probeert tussen alles door de kosten van de stutten en stempels voor hem te (laten) vergoeden. Maar omdat dat zijn eigen initiatief was en hij niet vooraf toestemming heeft gevraagd “ligt dat moeilijk”. Wanneer hij iets gaat horen van al die inspecties weet hij niet. Tineke ook niet. “Niemand durft meer een termijn te noemen.”

De jonge ambtenaar van de gemeente heeft het voor elkaar dat óók de NCG met voorrang een inspectie komt doen. Ede heeft gesuggereerd daarvoor het rapport en de foto's te gebruiken die door andere experts is of worden gemaakt, maar dat kon volgens de jonge ambtenaar niet. “Die doen ‘schade’, deze experts doen versterken.” Ede begrijpt het niet. “Het gaat om hetzelfde huis. Dezelfde constructie. Het duurzaam herstellen van mijn schade is toch niet veel anders dan versterken!?” De jonge ambtenaar zucht. “Zo is het nou eenmaal georganiseerd. Trouwens, ik moet je nog vertellen dat ik vanaf volgende week een nieuwe baan heb! Ik ga aan de slag bij de gemeente Assen. Ja, ben ik heel blij mee. Ik vond het werk hier met die aardbevingsellende ook niet meer zo leuk,” bekennt hij eerlijk. “Zoveel negatieve energie.” Ede zegt dat hij dat begrijpt. Hij feliciteert de jongen met zijn nieuwe baan.

Tineke belt een paar dagen later. “Niet schrikken, je krijgt morgen een brief van ons. Het is een standaardbrief, over de stuwmeerregeling.” Ede had er al over gelezen. Na de laatste beving is het aantal schademeldingen bij de TCMG zo hard op gelopen dat ze de achterstanden niet meer weggewerkt krijgen. Er is een regeling bedacht om zoveel mogelijk schades zo snel mogelijk af te handelen door een standaardbedrag aan te bieden. Vijfduizend euro kan zo overgemaakt worden, tienduizend met facturen van de aannemer. “We weten natuurlijk niet of tienduizend euro voldoende gaat zijn voor jullie schade,” zegt Tineke. “Maar aan de andere kant, dan heb je wel de mogelijkheid om voor de winter het ergste te herstellen.” “Het gaat nooit genoeg zijn,” antwoordt Ede. “Dat kun zelfs jij zien.” Tineke is niet beledigd. “Ja, nee, dat zeg ik, het lijkt me de vraag. Maar je kunt wel even vooruit. Ik verwacht je eerste schaderapport wel na de zomer maar de verergering na de laatste beving zit daar niet bij. En voordat ook dat rapport er is, dan is het winter.” Ede zucht. Tineke laat hem beloven dat hij erover na zal denken. Ze dringt er wel op aan daar niet te lang over te doen. “Als je besluit het niet te doen, zal ik proberen druk te zetten achter die rapporten. Maar je weet intussen hoe ze zijn, die experts.” Ede weet het. Hij zal het met zijn vader overleggen, kijken hoever hij denkt te kunnen komen met tienduizend euro.

Het inplannen van de versterkingsinspectie lukt nog net voor de zomervakantie. Tineke is er niet bij deze keer, die is van een andere organisatie. Nu komt Rolf mee als bewonersbegeleider. Ede zet zelf koffie terwijl Rolf luchtigjes over het mooie weer een praatje probeert aan te knopen. “Gaat u nog op

vakantie binnenkort?” vraagt Rolf belangstellend. Ede vindt dat hem dat niet aangaat maar slikt het in. Rolf doet zijn best om het ijs te breken, dat realiseert Ede zich best. Maar hij kan het gewoon nauwelijks opbrengen. “Misschien. We hebben niks gepland omdat we hoopten dat we deze zomer met het huis aan de gang zouden kunnen. Ik wil niet weer een winter in met deze schade. Maar als er toch niks gebeurt dan gaan we misschien wel. Zijn we tenminste weer even bij elkaar.” Rolf knikt ernstig. “Misschien moet u er inderdaad maar even tussenuit gaan. Het klinkt alsof u daar wel behoefte aan heeft, even uit uw situatie stappen. Van ons hoeft u deze zomer sowieso niks meer te verwachten. Onze rapporten duren maanden, tot nu toe eigenlijk bijna een jaar. Maar we werken er hard aan om ervoor te zorgen dat u nog dit jaar weet waar u aan toe bent.”

Ede neemt het advies ter harte. Samen met Anneke en Reina gaat hij drie weken kamperen in Frankrijk. De eerste dagen maalt het in zijn hoofd nog van stuwmeerregeling, versterken, stutten - maar dan lukt het zowaar om te ontspannen en te genieten. Tot de dag van terugkeer dichterbij komt, dan wordt de knoop in zijn maag weer groter. Op de terugreis voelt hij zich bijna depressief worden. Hij wil niet terug naar het huis wat niet meer hun ‘thuis’ is. Hij wil Anneke en Reina niet weer achter hoeven laten bij de schoonfamilie. Maar wat dan? Erbij intrekken is geen optie en ze terug naar huis halen ook niet. Het liefst ging hij tijdelijk elders met ze wonen. Desnoods een vakantiewoning. Maar die zijn juist in het hoogseizoen onbetaalbaar. En ergens is hij bang dat als ook hij uit het eigen huis vertrekt, het huis feitelijk is opgegeven. Voorgoed. Maar hij wil niet weer hoeven wachten. Hoe lang nog? Hij wil niet weer geconfronteerd worden met de keuzes en beslissingen die hij moet nemen. Want wat is wijsheid? Anneke probeert hem op te beuren. Ze hebben samen de opties ook besproken maar zijn er niet uit. “Kom op lieverd! Het is nog een paar maanden. Als we eenmaal door de procedure zijn dan komen we in de uitvoering. Dan hebben we ook recht op een wisselwoning. Daar gaan de burens ook heen, wist je dat? Ik ben erlangs gereden, best leuk hoor. Alles nieuw, net een Landall-vakantiehuisje. En we kunnen in ieder geval weer samen zijn!”

Terug in zijn geliefde en gehate huis lijkt de vakantie hem geen goed gedaan. Het valt hem nog zwaarder dan daarvoor. Hij heeft het niet in de gaten maar zijn wereldje wordt steeds kleiner. Ede raakt steeds dieper gezogen in het oplossen van zijn probleem en het lijkt wel alsof de oplossing steeds verder weg drijft. Werken heeft hij opgegeven, het was niet meer te combineren. Hij heeft zich ziekgemeld. Overdag probeert hij bezig te zijn. Provisorisch probeert hij de scheuren wat weg te werken. Alles staat nu immers op de foto, daarvóór kon het niet. Hij is in de tuin bezig en ziet dat er begonnen wordt met het slopen van het rijtje huurhuizen aan de overkant. Negeren is moeilijk, het maakt een enorm lawaai. Harde knallen en eentonig gebrom. Door de droogte waaien voortdurend dikke stofwolken zijn kant op. In huis is inmiddels alles bedekt met een dun laagje puinstof. Maar het ergste vindt Ede dat ze zo godsgruwelijk vroeg beginnen. Hij gaat elke avond laat op bed en kan de slaap niet vatten. Niet zelden slaapt hij pas tegen de ochtend in, maar nu wordt hij twee uur later wakker van de sloopherrrie. Het voelt alsof hij, samen met de huizen aan de overkant, gesloopt wordt. De buurman van hiernaast komt ook bijna niet meer langs. Hij weet inmiddels dat hun woning gesloopt gaat worden en heeft hele andere dingen aan zijn hoofd. Hoe komt het met de nieuwe woning? Welk budget is daarvoor beschikbaar?

Hoe duurzaam wordt de woning? De buurman had al snel in de gaten dat Ede niet in de stemming was om daarover te praten. Ede bedoelde het niet zo, maar het was toch pijnlijk. Hij weet dat de buurman niet meer komt om hem te ontzien. Maar ook omdat hij zich op een bepaalde manier schuldig voelt tegenover Ede. Het is onuitgesproken, maar ze vervreemden wel van elkaar. En dus is Ede nog vaker alleen.

Op een avond staat Anneke plotseling in de keuken. Wat zo vanzelfsprekend had moeten zijn, was nu bevreemdend. Anneke in 'zijn' keuken. Hij registreert dat ze een nieuw jurkje aan heeft en dat haar haar anders zit. Staat haar goed, maar hij zegt het niet. Hij is geïrriteerd. Geïrriteerd over haar bezorgdheid en onbegrip. Want zo ziet hij dat. Hoe kan ze nu van hem vragen te stoppen? Hoezo is hij zichzelf niet meer? Hoezo maakt hij zich te druk over de aardbevingen? Heeft ze soms niet gezien hoe hun huis erbij staat? Dat door de nieuwe scheuren de vlindergordijnen in Reina's slaapkamer elke nacht zachtjes wiegen in de wind? Het huis, dat hij met zoveel liefde voor hen heeft gemaakt! En wat nu door een stel klootzakken wordt vernield! En hij moet 'afstand nemen'? Hoe dan? Hij kant toch geen kant op? Het huis is in deze toestand geen cent waard. Moet-ie de rest van zijn leven in schulden zitten soms? Hij herhaalt de woorden die de buurman meer dan een jaar geleden tegen hem sprak: "Wat jij doet, moet jij weten. Als je maar niet denkt dat dit vanzelf over gaat, dat het allemaal automatisch 'wel goed komt'. 'Niks doen' is dit huis, jou, Reina, al die andere gedupeerden, en uiteindelijk mezelf in de steek laten!"

Anneke is lijkbleek, ze trilt en haar ogen zijn vochtig. Ze fluistert: "Maar ik kan niet meer, Ede. Je gaat eraan kapot en ik weet niet hoe ik je moet helpen." Ede sluit haar in zijn armen en drukt haar stevig zich aan. "Dat hoeft ook helemaal niet, lieverd. Zorg jij nou maar voor Reina en jezelf. Ik regel het hier. We moeten even door de zure appel heen bijten maar over twee jaar zitten we hier samen in een prachtig, comfortabel, opgeknapt huis met zonnepanelen. En dan leven we nog lang en gelukkig." Hij kust haar op haar voorhoofd en gaat dan weer zitten op zijn werkplek aan de keukentafel. Het duurt niet lang voor hij weer zo verdiept is in zijn computer dat hij niet eens meer merkt dat Anneke vertrekt.

Later die week zit zijn vader bij hem aan de keukentafel. Ze bespreken de optie van de stuwmeerregeling. Zoals verwacht is Edes vader kort over de tienduizend euro. "As je t goud doun willen, din ist veuls te min." Maar hij is toch aan het rekenen gegaan om te kijken wat er wel mee kan. "Manuren huiven wie nait rekenen." En hij probeert zijn zoon voorzichtig richting een akkoord te bewerken. Dan kan er tenminste iets gebeuren, ook hij ziet dat het niet goed gaat met Ede. "Loat die de kop nait gek moaken, mien jong." Ede luistert maar half. Zijn aandacht wordt getrokken door de laptop, daar verschijnt een mailtje van de NCG. Eindelijk een antwoord op zijn herhaaldelijke vraag wanneer hij nu zijn versterkingsadvies krijgt? Rolf kreeg hij telefonisch niet te pakken. Hij vroeg zich intussen al af of die intussen ook een andere baan had. Maar nee, het mailtje komt van Rolf. Snel scant hij de tekst. Maar bij het eerste woord is alle hoop al vervlogen: "Helaas." "Helaas zal het niet lukken om nog voor het einde van het jaar een versterkingsadvies af te leveren. Het blijkt dat de beschikbare capaciteit voor de engineering (de beoordeling van het inspectierapport) het afgelopen jaar volstrekt onvoldoende is geweest (..) afspraken zijn niet nagekomen (..) we doen onze uiterste best (..) we kunnen op dit moment

nog niet zeggen wanneer dan wel (..) heel vervelend voor u (..)”. Ede draait de laptop zonder iets te zeggen voor de neus van zijn vader. Die kijkt hem vragend aan en leest dan de mail. Als hij klaar is zwijgen ze samen lange tijd. Vader zucht. “Mor ask t goud begriep, ist inspectierapport der wel. Kinnen wie dat din nait kriegien? Moaken wie zulf een bereken.”

Zodra zijn vader de deur uit is, grijpt Ede zijn mobieltje van tafel en belt de NCG. Niet het mobieltje van Rolf, maar via het centrale nummer. Het irritante muziekje dat hij tijdens het doorverbinden te horen krijgt, wakkert zijn woede verder aan. Uiteindelijk heeft hij Rolf aan de lijn. Ede is woest:

“Jij had gezegd dat ik dit jaar zou weten wat er zou gebeuren! Waar wij aan toe zijn!”

“Nou, ik heb u niks beloofd.”

“Maar ik rekende er wel op! En dat wist je.”

“Meneer, ik begrijp dat dit voor u vervelend is maar...”

“Dát-wil-ik-nooit-meer-horen!”

“Ok. Als u dat zo ziet...”

“Ja.”

Er volgt een korte, ongemakkelijke stilte. Rolf herneemt zichzelf.

“U weet dat u altijd van de versterking af kunt zien? Daar hoeft u alleen een eenvoudig formulier voor in te vullen.”

Het is olie op het vuur. Ede probeert zichzelf uit alle macht te beheersen.

“Ik zie helemaal nergens van af. Al zou ik willen, dat is onmogelijk. Ik wil het inspectierapport hebben. Kun je me dat vandaag opsturen?”

“Uh... Nee. Dat zal niet gaan.”

“WAT DE ...”

“Hoho, voordat u verder gaat: het is niet dat ik het niet zou willen. Maar wij hebben ze niet. Ze liggen bij de bureaus die de inspecties gedaan hebben. Wij krijgen ze pas als er een beoordeling is uitgevoerd. En dan delen we die natuurlijk zo snel mogelijk met u.”

Ede haalt diep adem. Hij wil honderd vragen tegelijk stellen, maar weet dat het zinloos zal zijn. Hij stelt er maar één: “En nu?”

Het duurt niet eens lang voordat Rolf met een antwoord komt. “Tja, u zou nog even met de gemeente kunnen bellen om te kijken of ze daar iets voor u kunnen doen.”

Ede zit tegen het hyperventileren aan. Hij moet Tineke bellen. Ze kan hem niet helpen, dat weet Ede, maar hij moet zijn frustratie kwijt. Hij mocht haar altijd bellen, had ze gezegd. Haar mobiel blijkt doorgeschakeld naar de centrale. Hij vraagt naar haar en wordt doorverbonden. “Met Marcel Vonk, goedemiddag.” “Ik ben op zoek naar Tineke de Boer,” zegt Ede kortaf. “Ah, juist. Helaas, zij is niet aanwezig. Kan ik u helpen?” “Wanneer is ze er wel?” Korte stilte. “Zij was uw zaakbegeleider?” vraagt Marcel nu voorzichtig. “Zij is mijn zaakbegeleider, inderdaad. Ik heb haar mobiele nummer maar dat komt hierop uit. Is ze vrij of zo?” “Uh, nee. Maar ze is er voorlopig niet meer. Haar zaken zijn verdeeld over haar collega’s, ik kan even voor u nakijken bij wie u bent ingedeeld?” “Hoezo is ze er voorlopig niet meer? Wat bedoel je?”

“Tja, kijk, ik weet niet zeker of ik dit mag zeggen. Ik werk hier nog maar net en ik ken haar ook niet. Maar wat ik heb begrepen heeft ze een burn-out en zit ze voorlopig ziek thuis. Vandaar. Maar, als u mij uw zaaknummer geeft dan... “. Ede heeft de telefoon weggedrukt voor hij zijn zin kan afmaken.

Deze kerst is de gezelligheid uit de keuken verdwenen. Ede zet waxinelichtjes in de vensterbank maar steekt ze niet aan. 's Avonds zit hij in het donker in de woonkamer en staart naar de overkant van de straat. Een gapend gat inmiddels met bouwhekken eromheen. De aannemer heeft er, heel attent, wat feestverlichting in gehangen. Maar echt sfeervoller wordt het er niet van. Hij laadt zich op voor de kerstdagen bij de schoonfamilie. Op bezoek bij zijn eigen gezin lijkt het. Hij neemt zich voor het volgend jaar anders te gaan doen. Hij wil weer gaan sporten, en hij wil vragen of hij halve dagen kan gaan werken. In zijn huidige functie kan dat niet, maar misschien is het mogelijk in zijn oude functie. Het roer moet om, dat beseft Ede zelf ook maar al te goed als op oudjaarsavond de rotjes om zijn oren knallen. En hij is vastbesloten om zichzelf te herpakken.

In maart van dat jaar - we zitten intussen in 2020 - volgt niet het versterkingsadvies, zoals toegezegd, maar een zogenaamd 'normbesluit' van de NCG. Dat is volgens NCG fijn voor Ede, want nu heeft hij tenminste de mogelijkheid om in bezwaar en beroep te gaan. Maar dat wil hij helemaal niet, hij wil dóór. In het normbesluit staat dat Edes huis 'matig versterkt' moet worden. Verstijven van de vloeren, verankeren schoorsteen, dakconstructie versoepelen. Er wordt een maximumbedrag bij genoemd. Dat bedrag is krap, maar ze gokken het erop. NCG verzekert ze dat ze hiermee de benodigde maatregelen kunnen financieren.

In april beginnen de zogenaamde 'keukentafelgesprekken' over uitwerking van het normbesluit. NCG wil 'underlayment'. Daarmee verdwijnen de balken aan het plafond in de woonkamer. Ede had ze er juist in gezet om de karakteristieke sfeer van de woning terug te brengen en wil ze niet kwijt. Bovendien wordt het plafond dan lager, dat benauwd hem. De schoorsteen moet eraf en vervangen worden door een lichter exemplaar, met steenstrips. Ede gruwet daarvan. Maar alle denkbare alternatieven zijn duurder. Suggestie: geld uit stuwmeerregeling bijleggen. Ede huurt een advocaat in maar het verhaal is: ze kunnen geen kant meer op nu het normbesluit onomkeerbaar is.

Mei. Ede zet van buurman geleende caravan bij zijn grootouders op het erf. Nodig om zijn huwelijk te redden en zijn dochter niet te verliezen. Maar de stap is groot. Hij heeft het gevoel zijn huis 'los te moeten laten' en daarmee zijn zekerheid en zijn toekomst. Het voelt ook als 'capituleren'. Het is niet rationeel, maar zo werkt het in zijn hoofd. Het hele gezin wordt intussen bijgestaan door maatschappelijk werk, ze hebben een 'aardbevingscoach'. Samen met die coach komen ze tot de afspraak dat Ede zijn 'kantoor' aangaande hun dossier in het eigen huis houdt. Zo houdt Ede toch een connectie met de woning en wordt de 'gezinsplek' er zo min mogelijk mee belast. De aardbevingscoach is streng: "Géén ordners in de caravan! Zelfs geen enkele brief." Ede is akkoord.

Juni. Onderhandelingen en berekeningen duren lang. Spijt dat ze geen bezwaar hebben aangetekend tegen normbesluit. Hoe ze ook puzzelen en rekenen -als we dan schoorsteen zus doen, dan kan vloer

misschien zo – het lukt niet om een aanvaardbaar plan te maken, passend binnen het budget van het normbesluit. Ede levert in. Al het geld van de stuwmeerregeling gaat erin, de schamele vergoeding voor de waardedaling gaat in totaal op in het versterkingsbudget en de waardevermeerderingsvergoeding proppen ze er deels tussen. Met de gratis uren van vader en de laatste spaarcenten, zou het dan moeten lukken. Hij heeft geen keuze.

Juli. Gemeente dringt aan op aanvragen van versterkingsbesluit. “Anders nemen zij een pro-forma beslissing. Dat kan ook.”

September. Aanvraag voor versterkingsbesluit gaat naar gemeente. Ede heeft inmiddels zijn derde bewonersbegeleider NCG. Er wordt besloten dat Reina niet doorstroomt naar groep 3, maar nog een jaar langer mag ‘kleuteren’. Ze is er volgens de school ‘niet aan toe’ om aan de eisen van groep 3 te voldoen. Dat komt omdat ze schooluren heeft gemist door haar astma-aanvallen maar ook de ‘thuisituatie’ speelt er, naar het oordeel van de school, een rol in.

Oktober. Gemeente geeft aan capaciteitsgebrek te hebben. Er treedt vertraging op bij het afgeven van versterkingsbesluiten. De minister heeft ingegrepen. Er is capaciteit verplaatst naar andere gemeente. Wel komt een gemeenteambtenaar bij Ede langs voor een flora- en faunacheck.

Februari 2021. Het versterkingsbesluit wordt door de gemeente afgewezen. Er moeten extra voorzieningen voor de zwaluw en vleermuis worden getroffen.

Mei. Versterkingsbesluit gemeente binnen. Planning: ‘start uitvoering’ nog dit jaar. Het gezin kan dit najaar naar een wisselwoning, huisraad zal deels worden opgeslagen.

Juni. Touwtrekken over voorwaarden bouwdepot. Edes vader staat niet op de lijst van versterking erkende aannemers. Hij wil er namelijk verder niets mee te maken hebben. Door inmenging van de burgemeester wordt het alsnog geregeld.

Augustus. Het geld wordt overgemaakt. Afspraak dat familie in najaar naar wisselwoning kan.

Oktober: de gemeente laat weten dat de wisselwoning vertraagt. Er zitten nog mensen in waarvan de versterking van hun woning uitloopt. Maar, laat de gemeente weten, met de NCG is afgesproken dat het voor de kerst opgelost zal zijn.

En dus gaat Ede in november regelmatig naar het huis. Hij pakt hun spullen in verhuisdozen. Het huis is al zielloos geworden. Het voelt als het leeghalen van een woning waarvan de bewoner enige tijd is overleden. Toch doet het Ede ook goed. Voor het eerst kan hij iets concreets doen, een eerste reële stap naar een nieuwe toekomst. Hij weet dat ze er nog lang niet zijn, maar het begin is er.

Op 15 december is Ede opnieuw in het huis. Hij heeft een aanhanger mee, er gaan spullen weg.

Hij is opgewekt. De laatste improvisatiekerst komt eraan. Vanaf volgend jaar gaat hij elk jaar een grote kerstboom, binnen en buiten zetten. Hij zet eerst een kop koffie en kijkt rond in de keuken. Zijn kantoor van de afgelopen twee jaar. De ordners staan nog in de keukenkast. Hij zal ze als laatste inpakken, maar waar ze dan naar toe gaan weet hij nog niet. Opslaan of toch op zolder bij zijn schoonouders? Dan kan hij er nog bij, mocht dat nodig zijn. Hij wandelt naar buiten, naar de brievenbus. Aan de overkant zijn de burens in hun nieuwe huizen getrokken. Het is hun eerste kerst in de nieuwe woning en ook zij lijken dat te uiten door ongebruikelijk veel kerstverlichting in de tuin. Ede glimlacht, veel sfeervoller dan de sfeerverlichting in het bouwhok vorig jaar. Als hij weer binnen is, gaat zijn telefoon. Het is een ambtenaar van de gemeente. Eentje die hij niet kent. Tenminste voor zover hij weet. Het is een zakelijk klinkende meneer, duidelijk niet van hier. “U woont aan de Kerklaan zoveel, dat klopt? Dan heb ik een vervelende mededeling.” Ede zegt niets, hij zet zich schrap tegen het aanrecht. “Ik heb begrepen dat u volgende week naar de wisselwoning zou gaan in verband met de versterking van uw woning...” De man laat een stilte vallen, in de verwachting dat Ede dit zal bevestigen. Ede zwijgt. “Bent u er nog?” “Ja,” antwoordt Ede eenvoudig. “Uh, nou, waar was ik. Kijk, het zit zo, de bewoners die nu in de wisselwoningen zitten kunnen nog niet terug. Bij de uitvoering van de versterking van hun woningen is het één en ander misgegaan. Heel vervelend allemaal. Ik zal u de details besparen maar het probleem is... Ja... We hebben natuurlijk gezocht naar alternatieve oplossingen, dat begrijpt u, maar alles zit momenteel op slot. En dus schuift het hele treintje een paar maanden op. Ontzettend naar voor alle betrokkenen natuurlijk. Maar het blijkt dat de NCG zijn afspraken niet heeft kunnen nakomen. Onze burgemeester is ook heel boos geworden, dat kan ik u verzekeren. Maar ja. Dat lost het niet op, hè. En dus hebben we besloten iedereen die hierbij getroffen wordt even persoonlijk te bellen. Voordat u het in de krant moet lezen. Dat zou pas echt vervelend zijn, toch? We hechten er als gemeente aan dergelijke communicatie zelf te doen. U krijgt binnenkort een uitnodiging voor een informatieavond. Dan zullen we u en anderen die het betreft meer uitleg geven en dan hopen we ook meer duidelijkheid te kunnen geven over het vervolg.” Ede is door zijn benen gezakt en leunt intussen gehurkt met zijn rug tegen de kastjes van het aanrecht. Een tijdlang blijft hij zo zitten. De meneer van de gemeente praat nog een tijdje door en verbreekt dan de verbinding, Ede hoort het niet. Hij schrikt op uit zijn mijmering als de telefoon weer gaat. Het is de aardbevingscoach. Na enig aarzelen neemt hij op.

“Hoi Ede! Man! Waar ben je?”

“Aan de Kerklaan.”

“Jemig, hoe is het met je? Ik werd net gebeld door de gemeente. Ze hebben me verteld wat er aan de hand is, dat er weer vertraging is opgetreden. En dat jij aan de telefoon helemaal niet reageerde?”

“Klopt.”

“Ja, dat slaat natuurlijk in als een bom... Weet Anneke het al?”

“Nee.”

“Ede, kun je niet gewoon boos worden? Wil je even hardgrondig vloeken, alsjeblieft?”

Ede zucht.

“Je bedoelt het goed. Maar voor boosheid heb ik geen energie meer. Het kan me allemaal niets schelen. Een paar maanden later? Prima, doen we het een paar maanden later. Wat maakt het uit? Paar maanden meer of minder. Zo'n big deal is het ook weer niet. Maak je geen zorgen, dat punt ben ik wel voorbij.”

“Meen je dat?”

“Ja. Zeker. Als je het niet erg vindt, hang ik je nu op. Ik ga naar Anneke en dan zullen we eens kijken wat we doen. Misschien boek ik wel een last-minute voor de kerstvakantie. Hoe zeg je dat, van een nood een deugd maken!”

“Goh. Nou, Ede, je verrast me. Wat fijn dat je er zo mee om kunt gaan. Hartstikke goed van je. Ik kom volgende week nog wel even langs, volgens mij staat er nog een afspraak.”

“Prima, tot dan!”

Ede stuurt daarna Anneke een appje dat hij die avond niet mee eet. “Ik wil het nu even afmaken hier, haal wel even wat. Zie je vanavond.”

Daarna gaat hij stoïcijns aan het werk. De gevulde verhuisdozen stapelen zich op in de woonkamer. Tot alleen de ordners, printer en laptop nog in de keuken staan, op de keukentafel. Er staat nog één stoel. Maar Ede pakt de laptop van tafel en gaat naar de woonkamer. Aan de overkant van de straat straalt en schittert de feestverlichting in de tuin. Hij ziet ook de verlichte kerstbomen achter de ramen, af en toe ziet hij mensen door de kamers lopen. In zijn eigen woonkamer is het kaal. Afgezien van de stapel verhuisdozen, de bank en de stereo-installatie op de grond.

Het is die avond dat Ede er goed voor gaat zitten. Tussen de opgestapelde stenen die hij ooit als zijn huis beschouwde.

Níet voor het invullen van een “eenvoudig” formulier om overal van af te zien. Níet voor het opstellen van een zienswijze of een bezwaarschrift. Níet voor het indienen van een klacht. Níet voor een mail aan de Nationale Ombudsman. Níet voor een ingezonden stuk naar de krant. Níet voor het zoveelste mailtje aan leden van de Tweede Kamer, de gemeenteraad of de burgemeester.

Door de speakers knalt ‘What’s up’, de live-versie van Lady Gaga deze keer. Harder en rauwer.

“WHAT’S GOING ON?”

Die avond neemt Ede een heel ander, drastisch besluit.